

посоки се събират в един знаменателен цитат, за съжаление пренебрегнат от А. Тодоров. Нека го приведа, за да бъде читателят улеснен във възприемането си: „Както романите [sic!], тъй и безчислените му разкази и критически очерки са „изгърмени пищови“, както ги нарича един съвременен критик – нещо като нашенските романи *М р а к*, *И з м р а к*, *П о л у м р а к*, *И з н о в п ъ т – п о с у х о* и подобни тем поетически и обществени недоносени рожби, които никоя фараонова дъщеря няма да намери в кошницата на бъдещето“ (с. 258). Съставеният от автора ред е синонимичен и едновременно разкриващ ироничното му отношение към българската романна (художествена, но също и социална) действителност. Безспорно ще бъдат необходими значителни съпоставки за разкриването на точния код, отправен като послание към читателите. Струва ни се все пак, че в случая се има предвид Антон Страшимиров и едновременно дейността на пропагандаторската група около Д. Благоев.

Романната тенденция е продължена по твърде интересен начин в очерка за Китан Дожд (с. 50–51). Най-важното в случая е, че не става дума за обнародвано произведение, а за обнародване на *Бележки* за замислено произведение. Не ще и дума, че подобен факт липсва в която и да е художествена практика (разбира се, нямам предвид публикацията на архивни материали). Въпросното произведение не е названо, затова пък е разказано и коментирано. А в самото начало е представено чрез уподобяване: „един роман в стила на Якобсеновия Нилс Лине“. Както сбито отбелязва в бележката си А. Тодоров, Нилс Люне е образ на безволев мечтател, неспособен за действие, който преживява непрекъснато отрезвяване с всяко ново крушение на илюзиите си. Тук си струва да се отбележи, че този социален тип, своеобразен датски вариант на Обломов, е доста популярен през втората половина на 10-те години на XX в. Неговото име дори е „вмъкнато“ от Д. Дебелянов в цикъла „Под сурдинка“⁶, и то тъкмо като емблема на краха на идеалите и надеждите. Разбира се, далеч от извечните скърби на символистите, П. П. Славейков предпочита да даде интерпретация в ироничен план: „авторът е искал да изобрази своята душевна криза, своите настроения, а през тях настроенията и душевната криза на съвременната младеж, неориентирана в живота и неустановена в себе си, която гони идеали, които не разбира, и се заема за решение на обществени задачи, за които се искат и друго време и по-други сили“ (с. 50). В резюмето на П. П. Славейков главният герой е учител, социалдемократ по възгледи, който преживява пълна метаморфоза и при направената равностметка на живота си достига до прозрението, че мързелът и

⁶ „...в моята повест се повтори – на някой Люне повестта“.